

Obsah

ILUZE POKROKU	13
Předmluva	15
Poznámka k druhému vydání	23
První kapitola. – První ideologie pokroku.	25
I. – Spor starých a moderních. – Otázka dobrých vzorů v náboženství a literatuře. – Vysoká společnost proti Boileauovi. – Triumf dobrých řemeslníků jazyka.	25
II. – Mravy konce 17. století. – Fontenellova filozofie. – Politický původ přírodovědeckých myšlenek. – Pascal proti povrchnímu racionalismu. – Kartezianismus a vysoká společnost.	35
III. – Myšlenka výchovy lidstva. – Popularizátoři. – Condorcet chápe vzdělávání lidu podle aristokratického modelu; jeho iluze ohledně výsledků vzdělávání.	48
Druhá kapitola. – Vítězné tažení buržoazie.	59
I. – Vznik královské administrativy. – Růst úřednické třídy. – Důležitost dobré správy. – Potřeba klidu. – Dohled parlamentů nad daňovými opatřeními.	59

II. – Charakter ideologie úřednické třídy. – Vysoká míra svobody ponechané teoretikům. – Přejít k praxi: tři hlavní ideologické proudy.	69
III. – Smluvní teorie. – Nejasnost Rousseauovy knihy. – Důvody úspěchu abstraktní doktríny. – Původ smluvních koncepcí a Lockův systém. – Dohoda společníků. – Obecná vůle. – Protikladné interpretace <i>Společenské smlouvy</i>	77
IV. – Fyziokraté. – Jejich koncepce veřejné správy. – Jejich teorie vlastnictví a nadací. – Úspěch jejich systému po Revoluci.	89
V. – Literáti. – Jejich vliv byl dán tím, jaké místo jim vyhradila šlechta. – Jejich skutečná role v rámci aristokracie. – Nepřítomnost kritického ducha.	96
Třetí kapitola. – Věda v 18. století.	107
I. – Věda jako předmět zvědavosti. – <i>Encyklopedie</i> . – Povšechné poznatky potřebné pro státní úředníky. – Objevy, které vyvolávaly velké naděje.	107
II. – Aplikace matematiky na sociální otázky. – Condorcetovy iluze. – Důvody tehdejších omylů. – Přetrvání pseudovědy o pravděpodobnostech.	120
Čtvrtá kapitola. – Troufalost třetího stavu.	131
I. – Rousseauův obezřetný přístup k praktickým otázkám. – Vzrůstající troufalost Turgota. – Pocit jistoty, který ideologům dala americká revoluce. ...	131
II. – Návrat k přirozenosti. – Důležitost osvěty. – Transformativní moc výchovy.	139
III. – Knihy o divoších. – Charlevoixova líčení. – Lhostejnost vůči stávajícímu stavu.	147
IV. – Ekonomické pokroky. – Nové úkoly veřejné správy. – Revoluční smělost roste společně s materiálním pokrokem.	153

Pátá kapitola. – Teorie pokroku.	160
I. – Turgotova rozprava. – Odlišnosti od Bossueta; buržoazní perspektiva. – Pokrok uskutečňující se vprostřed náhod. – Materiální pokrok ve středověku.	160
II. – Obhajoba nového řádu z pera paní de Staël. – Nové principy literární kritiky. – Mísení civilizací. – Křesťanství. – Násilí.	169
III. – Zrod myšlenky evoluce v době po válkách o nezávislost národů. – Historický vznik práva a právního svědomí. – Evoluce je opak pokroku. ...	175
IV. – Tocqueville a nutný vývoj k rovnosti. – Proudhon a Marxovy námitky. – Opuštění myšlenky nutnosti ze strany Proudhona; mravní pokrok.	183
V. – Pokrok v demokratické literatuře. – Teorie P. Lacomba; její naivita a iluzornost; co prozrazuje o demokracii.	193
VI. – Skutečný pokrok aneb technický pokrok výroby. – Přehled pokroku strojů. – Dnešní ideologie.	200
 Dodatek I. – Velikost a úpadek.	207
I. – Cyklický vývoj u řeckých filozofů. – Zákon zdánlivého regresu. – Význam komunismu u primitivních národů a v socialistických programech.	207
II. – Úpadek práva: trestní systém; rozvod; vliv obchodních praktik a movitého bohatství.	213
III. – Jedinečná fakta v dějinách. – Důvody vzniku římského práva. – Renesance a Francouzská revoluce. – Celkový pohled na revoluce.	220
IV. – Genialita a průměrnost. – Umění a zábavy; zkažení výchovného a politického umění. – Náboženství: moderní úloha průměrnosti. – Filozofie.	227
V. – Závěry o demokracii.	237

Dodatek II. – Cesta k socialismu.	240
I. – Tři druhy kapitalismu. – Lichva. – Obchod. – Převaha průmyslu. – Současnost, nebo následnost. – Marxovy hegelovské předsudky.	240
II. – Manufaktura. – Redukce dělníka na roli hmyzu. – Svobodná kooperace u Marxe. – Odborná výuka.	248
III. – Kautského názory na vývoj kapitalismu. – Trusty a kartely podle Paula de Rousiers. – Záliba v izolaci u Američanů. – Iluze trustů. – Trusty a socialismus.	255
IV. – Za jakých podmínek by Marxovy předpovědi byly přípustné. – Neschopnost sociální demokracie. – Rozklad podle Proudhona. – Obnova socialismu vlivem myšlenek bolševiků.	263

Poznámka překladatele	272
Seznam literatury	273

ROZKLAD MARXISMU 281

Předmluva	283
I. – Vznik utopií. – Přejít k sociálním reformám před r. 1848. – Vzestup dělnictva mezi maloburžoazii zásluhou výrobních sdružení a odborového hnutí. – Sociální smír u Vidala a Consideranta.	293
II. – Boje chudých proti bohatým. – Blanquisté. – Intervence stran. – Lidový stát a jeho stroje. – Vzpomínky na Revoluci: ztotožnění feudálního režimu a kapitalismu. – Vzestup proletariátu mezi buržoazii prostřednictvím státní moci.	300
III. – Dualismus <i>Komunistického manifestu</i> : revoluční opatření a teorie blízké utopistům. – Bernsteinovy obavy ohledně politických schopností sociální	

demokracie. – Opuštění marxismu ze strany politiků.	306
IV. – Rozdíly mezi Marxem a utopisty. – Absence právní kritiky soukromého vlastnictví. – Thompsonova a Pecqueurova sofismata. – Organizace výroby v kapitalismu. – Regulace mezd prostřednictvím ekonomické rovnováhy. – Budoucí práce založená na zvyklostech zděděných po kapitalismu.	311
V. – Hlavní bod Marxovy revoluční koncepce: myšlenka třídy. – Stará teorie zničení státu. – Intelektuálové. – Analogie mezi blanquistickou revolucí a hegelovskou teorií podle Bernsteina; rozdíly mezi nimi. – Sociální mýty.	320
VI. – Obnova revoluční myšlenky: role F. Pelloutiera. – Reakce syndikalismu na marxisty. – Očištění marxismu. – Generální stávka. – Demokracie a odbory podporované vládou. – Nemožnost předpovědět budoucnost. – Obnovy.	329
Poznámka překladatele	337
Seznam literatury	338
Doslov (O. Slačálek, Č. Pelikán)	341
Seznam literatury	387